

Рецензия

от проф. д-р Мария Баева
за доц. д-р Снежанка Георгиева Вълчева.

кандидат в конкурс за заемане на академичната длъжност "професор" по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика - предучилищна педагогика), по конкурс, обявен в "Държавен вестник", бр. 24 от 18 март 2014 г.

В конкурса участва един кандидат – доц. д-р Снежанка Георгиева Вълчева. Конкурсът е осигурен с необходимите часове по обявеното направление.

Биографични данни и преподавателски статус на кандидата:

Доц. д-р Снежанка Георгиева Вълчева е педагог, който проучва основно проблемите на предучилищното образование.

- 1976 г. - завършва СОУИЧЕ "Асен Златаров" - гр. Велико Търново;
- 1980 г. – придобита магистърска степен - специалност "Предучилищна педагогика" - ВПИ "Неофит Рилски", гр. Благоевград;
- 1986 г. – избрана за асистент по Предучилищна педагогика в Шу "Еп. К. Преславски";
- 1989 г. - повишена в звание "старши асистент";
- 1990 г. - зачислена в задочна докторантура към катедра "Предучилищна педагогика", СУ "Кл. Охридски";
- 1994 г. - повишена в звание "главен асистент";
- 1996 г. - защитава дисертация на тема: "Предучилищното възпитание в България през периода между двете световни войни";
- 2000 г. - избрана за доцент;
- 1990 до 1992 г. - ръководител катедра "Предучилищна педагогика";
- 1998 до 2000 г. - ръководител катедра "Предучилищна и начална училищна педагогика";
- 2004-2008 г.- зам.-декан на Педагогическия факултет.

След хабилитацията доц. С.Вълчева води лекции по Предучилищна педагогика. Педагогика на взаимодействието "дете - среда". Педагогика на

ранното детство и др. в Педагогическия факултет на Шуменския университет. В обобщение:

- Преподавателската дейност е по направление на конкурса - Предучилищна педагогика и интегрираните ѝ параметри.
- Участва в научно-изследователски проекти.
- Научен ръководител е на четирима докторанти.

Преподавателската дейност на доц. С.Въчева се концентрира върху:

- Участие с лекционни курсове във всички специализации на специалност "Предучилищна педагогика" към ПФ на ШУ.
- Лекции в магистърските програми на специалности ПНУП и ПУП. На редица от тях е курсов ръководител.
- Член е на комисиите за изработване на учебните планове на специалностите ПНУП и ПУП.
- От 2004 г. е лектор в тематични курсове за повишаване на квалификацията на учителите в детските градини, организирани от ДИКПО.
- Ръководи в департамента и специализации по предучилищна педагогика за присъждане на трета професионално-квалификационна степен.
- От 2004 г. е председател на комисията по предучилищна педагогика в ДИКПО за провеждане на изпитни процедури за придобиване на първа, втора, четвърта и пета професионално-квалификационна степен.
- През периода 2000-2004 г. е хоноруван преподавател в Медицинския колеж в гр. Шумен, където чете лекции по Детска педагогика.
- През периода 2004-2008 г. е хоноруван преподавател в Медицинския университет "Д-р П. Стоянов" в град Варна. Води лекции по Педагогика и Медицинска педагогика в специалност "Здравни грижи", ОКС - "бакалавър" и "магистър", а в специалност "Медицинска сестра" - по Педагогика на ранното детство.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция

Научната и научно-приложната продукция е по направлението на конкурса, както следва:

- Монографии - 2 броя.
- Учебни пособия - 2 броя.
- Публикации в специализирани реферирани / рецензирани издания, от които:

- студии - 2 броя;
- статии в лицензирани и индексирани списания в EBSCO , USA- 4 бр. и РИНЦ, Русия -1 – общо 5 броя;
- статии в списания в чужбина - 6 броя;
- статии в български списания и годишници – 21 броя;
- доклади в сборници от конференции – 20 броя (5 в чужбина, от които 1 индексирани в РИНЦ, Русия);

- участие в: международни проекти - 3 бр., национални проекти - 9 бр., общински проекти – 7 бр., външноуниверзитетски - 6 бр.;

- общ брой на цитиранията – 21.

Научно творчество

Доц. д-р С.Въчева е утвърдена в педагогическата общност колега – като преподавател и като практик, който работи за квалификацията на педагозите. Научното ѝ творчество следва развитието ѝ като преподавател и изследовател, който през годините поддържа изследователската тематика. За конкурса Снежанка Въчева е представила списък с 58 заглавия. Декларирани са и други изяви на кандидата – участие в проекти, презентации на международни форуми, участия в конференции, цитирания и др.

- Основно застъпено тематично направление в научното творчество на доц. Снежанка Въчева е историческият поглед върху предучилищното възпитание – развитие, специфика в различни райони в изграждането на мрежа от детски заведения, концепции и пр. В тази поредица от публикации се си (монографии № 1,2; студии – 1,2; статии в списания в чужбина - № 6; статии в български списания и годишници - № 2,4,7,9,10,12,13,14,15,18 и др.) доц. С. Въчева акцентира върху основните тенденции и закономерности в теорията и практиката на предучилищното възпитание в България (напр., през периода

1944-1991 г./ Разглеждат се различни визии относно предучилищното възпитание, като се изясняват основни тенденции и характерни особености. Поспециално място се отделя на просветното законодателство, което създава нормативната база за развитието на детските градини. Във връзка с това са изследвани редица нормативни документи: закони, укази, правилници, наредби, постановления и др. Изтъква се приносът на редица български учени за създаването на българската теория и практика за възпитанието и обучението на децата от предучилищна възраст.

Напр., в монографията "Предучилищното възпитание в град Варна" се проследява създаването и развитието на предучилищните възпитателни заведения в града от 1886 г. до настоящия етап, като за целта са използвани архивни източници и документи. Проследяват се прогресивните тенденции в развитието на предучилищното възпитание в града. Изяснена е ролята на общинските власти, обществени организации, частни лица и учители за неговото изграждане; състоянието на материалната база: педагогическия процес и т.н. и т.н.

➤ Друго застъпеното тематично направление е анализ на теоретичните и практическите аспекти на дидактиката в предучилищна възраст, като акцент е поставен на същността и своеобразието на процеса на обучение в детската градина, принципите, методите и формите за организиране на обучението (Предучилищна педагогика. Част 1. Учебно помагало. (Електронен модул за дистанционно обучение). Шумен, 2013, ISBN 978-954-577-900-8) , както и публикациите: студии – №1; статии в списания в чужбина - № 1, 4 и др. .) В учебното помагало са изложени въпросите за подготовката на децата за училище, приемствеността и формите на сътрудничество между детската градина и училището.

➤ Последващо застъпеното тематично направление е съвременното предучилищното образование в Република България, като акцент е поставен на неговата структура, алтернативните организационни форми, управлението и иновациите, като специално внимание е отделено на въпросите за програмно-методическите основи на дейностите, както и формите на взаимодействие на

детската градина със семейството (Предучилищно образование - актуални проблеми. Учебно помагало. Шумен, Ун. изд-во "Еп. К. Преславски". 2014, ISBN 978-954-577-915-2, както и публикациите: студии – №1; статии в списания в чужбина - № 1, 4 и др.)

➤ Други разработки в научните трудове на доц. Вълчева засягат ефективната образователна среда за подготовка на предучилищния педагог; превенция на агресията у децата; предучилищното възпитание в Холандия и Турция, първите предучилищни възпитателни заведения в Европа, подготовка на децата за училище (в това число и математическата готовност) и др. Те са отражение на идеите и преподавателския опит на автора. Плод са на трансформация на теоретични концепции в практико-приложни и желанието ѝ да представи една съвременна интерпретация за възможностите, както и преодоляване на рутината в преподаването.

➤ Изявите ѝ пред научни форуми също я представят като университетски изследовател. Това са реални постижения и изяви, които презентират позиции на кандидата сред педагогическата общност.

Цялостното обобщаване на постиженията на кандидата е отразено в приносите, които са коректно оформени.

Обобщение. Основните приносни постижения на кандидата са:

- Научно-изследователската дейност от сферата на предучилищната педагогика – исторически анализирани данни за развитието на предучилищната педагогика в България. . На основата на значителен брой източници - архивни фондове, нормативни документи, периодични издания, научни трудове и др. се проследява, анализира теорията и практиката на общественото предучилищно възпитание през изследвания период.
- Анализ на системата за подготовка и квалификация на детските учители през периода 1944-1991 г.
- Анализ на историческото ни наследство, което ще допринесе за усъвършенстването на предучилищното образование на съвременния етап.

- Представени са формите за организация на обучението в детските градини в България през различните периоди: занятие, педагогическа ситуация, занимание, учебен сценарий (познавателен сценарий), игра и др.
- Педагогическите изследвания в областта на възпитанието на детето от предучилищна възраст и ценостната му ориентация в периода на предучилищното детство.
- Други

Основните критични бележки и препоръки могат да се обобщят в следното:

- ✓ да се преодолее мултиплицирането на текстове в различните по жанр публикации;
- ✓ да се преосмисли доминиращият на места информативно-декларативен стил и да се помисли за ориентация към по-монографичен изказ и обобщена авторска интерпретация, особено на историко-методологическите проблеми;
- ✓ слабо са застъпени теоретичните обосновки и стилът в историко-методологическите изследвания определено е репродуктивен.

Заключение:

Въз основа на представената научна продукция, организационна дейност и участието в усъвършенстването на учебния процес, както и в проектните дейности в Педагогическия факултет, смятам, че кандидатурата на доц.д-р Снежанка Георгиева Вълчева отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р.България. Препоръчвам на членовете на Научното жури и на членовете на ФС при Педагогическия факултет да гласуват на доц.д-р Снежанка Георгиева Вълчева академичната длъжност "професор" за нуждите на Шу "Епископ Константин Преславски" по: Област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика - предучилищна педагогика), обявен в ДВ., бр. 24 от 18 март 2014 г.

Рецензент:

